

Hart voor Brabant

Gezondheid telt!

De GGD gaat verder ... voor gezondheid

Beleidsvisie GGD Hart voor Brabant 2017-2021

Inleiding

Er zijn veel ontwikkelingen binnen en buiten de GGD'en. Een belangrijke ontwikkeling is de decentralisatie van taken van het rijk naar gemeenten (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet). Gemeenten krijgen hierdoor nieuwe taken en staan voor uitdagingen. Zij willen een GGD die hen adviseert en ondersteunt.

De GGD Hart voor Brabant speelt proactief in op deze verwachtingen en trekt daarbij samen op met burgers, partners¹, bedrijven en gemeenten. Hij stippelt een koers en beleidsvisie uit om richting te geven aan het ontwikkelen van de GGD voor de langere termijn.

In 2014 en 2015 verzamelden sleutelfiguren van de GGD bij stakeholders informatie die nu input is voor dit stuk. Uit deze gesprekken haalden we de ontwikkelpunten voor de GGD:

- verder van aanbodgericht naar vraaggericht werken;
- minder schotten tussen de disciplines in het contact met klanten;
- meer flexibiliteit, innovatie en maatwerk;
- een eigentijdse visie van de GGD op zijn eigen rol en positie;
- een stevige rol van de GGD in het zorgveld en als adviseur van de gemeente.

Deze ontwikkelpunten raken de koers en de wijze waarop de GGD zijn dienstverlening vernieuwt.

De beleidsvisie brengt deze elementen samen.

We formuleren onze missie en brengen haar in praktijk. We beschrijven op hoofdlijnen het beleid dat we met stakeholders willen uitwerken, met een ontwikkelagenda.

Hierbij is van belang dat er overeenstemming is over de doelstellingen van dit beleid: die bepalen onze focus.

Bij het doorontwikkelen van onze producten en diensten meten we onze toegevoegde waarde en nemen besluiten we wat we wel en niet (meer) doen.

Deze beleidsvisie is ook de basis voor de werkplannen van de GGD en er is samenhang met de nota's lokaal gezondheidsbeleid van de gemeenten waarvoor wij werken.

Het dagelijks bestuur van de GGD Hart voor Brabant

¹ Met 'partners' bedoelen we in deze beleidsvisie: zorg- en maatschappelijke instellingen, scholen, sportverenigingen, etc.

Hoofdstuk 1 Missie en visie

In het perspectief van de ontwikkelingen actualiseerden we onze missie en visie. Ze geven een beeld waar de GGD voor staat: gezondheid. En hoe we die samen met gemeenten invullen.

Missie

Onze basis heeft een wettelijke grondslag: de Wet publieke gezondheid noemt de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en draagt gemeenten op om een GGD in te stellen. Zie ook hoofdstuk 2.

De missie is meer dan deze wettelijke taak. Het is een combinatie van de ambitie van onze gemeenten en het DNA van onze organisatie. Het omschrijft het 'waarom' van de GGD en ons doel. Dit bindt, inspireert en motiveert medewerkers en maakt duidelijk waar de GGD voor staat en gaat.

WAAROM

Gezondheid is een voorwaarde om mee te doen

Daarom gaan wij voor:

een gezond leven in een gezonde omgeving voor iedereen

gezondheidswinst door preventie

de behoeften van mensen centraal zetten

speciale aandacht voor kwetsbaren

Visie

De visie gaat over het 'hoe en wat'. Hoe willen we samen met gemeenten de missie invullen? Wat zijn onze taken en onze ambities voor 2021?

We zijn een eigentijdse GGD, die werkt vanuit de klant² en in het belang van de samenleving. Als het gaat om gezondheid voeren we betekenisvolle discussies met bestuur, partners en burgers. Een GGD die aanpakt met lef en resultaat. Flexibel in contact met de omgeving. Een partner waar op je kunt bouwen, die zichtbaar en nabij is.

We signaleren twee belangrijke trends:

- de transities in het sociaal- en zorgdomein hebben gevolgen voor alle instellingen: nieuwe verantwoordelijkheden, taken en houding leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden, producten en diensten, op basis van de eigen kracht en de eigen regie van de burger;
- de opkomst van digitale toepassingen geven de burger meer regie. Apps en apparaten waarmee hij zichzelf kan meten ondersteunen hem daarbij. Feedback van die systemen en/of professionals faciliteren hem en zijn omgeving. Hij zorgt zo voor nieuwe data en levert een cruciale bijdrage aan vernieuwing van monitoring.

We kunnen alleen bij deze ontwikkelingen aansluiten door de klant centraal te zetten, ons te verbinden met het veld en onszelf te vernieuwen. Dat zijn dan ook de focuspunten:

1. de klant centraal;
2. verbinden met het veld;
3. vernieuwen.

² Met 'klant' bedoelen we niet de gemeente (onze opdrachtgever), maar de burger, het gezin, de school, de wijk, etc.

Taken van de GGD

De [Wet publieke gezondheid](#) noemt de gemeentelijke taken voor de publieke gezondheid.

De belangrijkste zijn:

- jeugdgezondheidszorg;
- ouderengezondheidszorg;
- gezondheidsbevordering;
- infectieziektebestrijding en medische milieukunde;
- monitoren gezondheid/lokaal gezondheidsbeleid;
- psychosociale hulp bij rampen (crisisbeheersing).

Gemeenten laten deze taken (behalve ouderengezondheidszorg) uitvoeren door de GGD Hart voor Brabant, in het basispakket. Zie ook bijlage 1.

Ze dragen ook nog andere taken aan de GGD op, zoals:

- inspecties kindercentra (Wet kinderopvang en inspecties peuterspeelzalen);
- openbare geestelijke gezondheidszorg/vangnet;
- lijkschouwen (Wet op de lijkbezorging);
- toezicht Wmo-instellingen (plustaak).

Ambities voor 2021

Om zicht te krijgen op de ontwikkelagenda van de GGD, spraken we met stakeholders: bestuurders van alle gemeenten, partners en onze klantenraad. Dit leverde het volgende beeld op:

- waardering voor de GGD als betrouwbare, onafhankelijke partner, met expertise op de inhoud;
- behoefte aan meer visie en innovatie en een agenderende rol in de publieke gezondheid;
- behoefte aan meer flexibiliteit, moderner en transparanter en aansluitend op het sociale domein.

Deze wensen pakten we op in deze beleidsvisie en we vertaalden haar in ambities voor 2021.

De rode draad daarbij is, dat we dat doen door te verbinden met het veld en te vernieuwen, om zo aan te sluiten bij de behoeften van de klant (zie hoofdstuk 2). En dat in de tijdgeest van nu: vanuit [positieve gezondheid](#). De nadruk ligt op het in hun kracht houden of krijgen van mensen.

Hieronder presenteren we onze ambities onder de drie kopjes *preventie*, *monitoren* en *vangnet*.

Preventie

De GGD komt in actie om het gewone leven van mensen te verstevigen en zwaardere zorg en hogere kosten te voorkomen. Dit geldt voor al onze wettelijke taken en alle doelgroepen, maar zeker voor de jeugdgezondheidszorg. Die heeft contact met alle ouders en jongeren en begeleidt hen bij opgroeien en opvoeden. Als er problemen zijn, zorgen we voor snelle doorstroom naar de juiste hulp.

De regie ligt zoveel mogelijk bij de mensen zelf. De GGD agendeert vooral de gezondheidsrisico's en adviseert en ondersteunt waar nodig. We richten ons op de kwetsbaren en risicogroepen. Ook bij gezondheidsbescherming, zoals bij incidenten, infectieziekten en de balans tussen mens en dier.

Ambitie

In 2021 past de werkwijze van de GGD – meer dan nu – bij het versterken van de eigen regie, eigen kracht en gezondheidsvaardigheden van mensen. We sluiten vaker aan bij de kracht van de inwoners en wijken af van de gebaande paden. Er is meer aandacht voor het verbinden van preventie met de sociale wijkteams en met de curatieve zorg. Waar gezondheid niet vanzelf aandacht krijgt, zetten we haar op de agenda.

Monitoren

De GGD onderzoekt en monitort gezondheidsrisico's en -verschillen en agendaert en acteert om die te voorkomen. We combineren relevante databronnen tot informatie die een dieper inzicht geeft. Met de inzet van internet, technologie, dialoog en expertise voorzien we snel en betrouwbaar in de informatiebehoefte van burgers, partners en gemeenten. We geven deze informatie vaker en meer op maat dan we nu doen.

Ambitie

In 2021 is de GGD dé adviseur van gemeenten en partners voor informatie, kennis en advies over preventie (en positieve) gezondheid.

Vangnet

Sommige burgers vinden moeilijk de weg of de motivatie naar de juiste hulp. Ook voor hen zijn we er, ook al hoort dit niet tot onze wettelijke taken. We zijn alert op gaten die er vallen en brengen die onder de aandacht van gemeenten, waarna zij zelf besluiten over de verdere aanpak. We kunnen daarbij dan een bijdrage leveren als regisseur, coördinator en eventueel zorgverlener.

Ambitie

In 2021 houdt de GGD samen met partners risicogroepen in beeld, vangt hen zo nodig op en geleidt hen door om zo hun kwaliteit van leven te versterken en overlast te beperken.

Hoofdstuk 2   Leefwerelden van de klant

Om onze missie, visie en ambities te verwezenlijken, sluiten we aan bij de behoeften van de klant. Belangrijke leefwerelden voor de klant zijn: het gezin, de school, de wijk en de gemeente/de regio.

1. Gezond gezin/gezond individu

Voor een groot deel van onze inwoners is het gezin een belangrijke basis. Wij zijn vanaf het begin – soms al voor de geboorte van een kind – betrokken bij dit gezin. De GGD is een natuurlijke, onafhankelijke en betrouwbare partner van het gezin als het gaat om gezond en veilig opgroeien.

2. Gezonde school/gezonde wijk

De school is een belangrijke plaats om te bouwen aan een gezonde toekomst. Leerlingen die zich gezond voelen gaan graag naar school en presteren beter en bouwen daarmee aan hun kansen.

Alle gemeenten werken aan welzijn en gezondheid in de wijk. De GGD sluit hierop aan en levert een bijdrage aan gezondheid en preventie, voor alle leeftijden. We zetten gezondheid op de agenda waar die niet vanzelfsprekend de aandacht krijgt en waar wel winst te halen is.

In een aantal wijken ervaren inwoners hun gezondheid of de kwaliteit van leven als minder goed. Of ze ervaren minder regie op hun eigen leven. Elke wijk heeft zo zijn eigen aandachtspunten voor gezondheid die daarbij kunnen horen. Samenwerking biedt mogelijkheden voor gezondheidswinst.

3. Gezonde gemeente/gezonde regio

De gemeente (en soms de regio) is van belang om gezondheidsbeleid in samenhang met ander beleid te ontwikkelen. Gemeentelijk beleid heeft gevolgen voor de gezondheid en de leefomgeving van inwoners. Die zijn belangrijk voor een aantal gemeentelijke speerpunten (zoals o.a. participatie en werken naar vermogen) voor het realiseren van andere gemeentelijke doelstellingen (bijvoorbeeld economische).

Ontwikkelagenda

Binnen deze leefwerelden focussen we op de behoeften van de klant, het verbinden met ons netwerk en het vernieuwen, voor gezondheidsrisico's en kwetsbare groepen. Het gaat dan om de toegevoegde waarde van de GGD ten opzichte van andere partners.

We maken onze ambities concreet met een ontwikkelagenda met daarin centraal de leefwerelden. Om de klantvraag echt centraal te stellen, gebruiken we [klantreizen](#), een onderzoeksmethode die start bij de klant en die helpen bij een transformatie van onze diensten van vooral aanbodgericht naar meer vraaggericht.

Per leefwereld komt er een projectteam met daarin ook onze klanten. Dit team maakt inzichtelijk:

- de producten en diensten die we leveren, nu en in de periode naar 2021;
- de verbeterpunten uit deze beleidsvisie en de vragen van klanten, vertaald naar een actieplan, met indicatoren waarmee we ons verantwoorden aan onze opdrachtgevers.

Hoofdstuk 3

Doelstellingen

Door aan te sluiten bij de leefwerelden van onze klant, maken we onze ambities verder concreet. Natuurlijk letten we daarbij op onze taken (preventie, monitoren en vangnet) en de focuspunten (klant centraal, verbinden en vernieuwen). We formuleren daarbij dezedoelstellingen.

Gezond individu/Gezond gezin

De GGD:

1. heeft in 2021 de eigen kracht en gezondheidsvaardigheden van mensen en hun sociale omgeving versterkt;
2. adviseert en ondersteunt bij de aanpak van gezondheidsbedreigingen, zoals bij besmettelijke ziekten en milieufactoren en gebruikt daarbij nieuwe methodes en technieken;
3. zorgt ervoor dat in 2021 de preventie en begeleiding van kinderen en gezinnen door de jeugdgezondheidszorg goed aansluiten op de sociale wijkteams en de huisartsenzorg;
4. heeft in 2021 de samenwerking in de gezondheidszorg versterkt, bijvoorbeeld:
  - er zijn afspraken met verloskundige/gynaecoloog en kinderarts over de risico's voor zwangeren en geboorten;
  - er zijn afspraken met huisarts en GGZ/verslavingszorg over verslaafde en psychiatrisch chronisch zieke ouders.

Gezonde wijk/gezonde school

De GGD:

1. zorgt ervoor dat in 2021 in alle risicowijken, burgers, de GGD en partners werken aan gezondheid en een gezonde, groene en veilige omgeving;
2. zorgt ervoor dat in 2021 65% van de scholen werkt aan het bevorderen van gezondheid;
3. stelt in 2021 voor alle gemeenten wijk- en schoolprofielen op van de gezondheid van hun inwoners en combineert daarbij traditionele manieren van onderzoek met nieuwe;

Gezonde gemeente/gezonde regio

De GGD:

1. heeft in 2021 bijgedragen aan het verkleinen van de verschillen in gezondheid en geeft daarbij speciale aandacht voor kwetsbare, laaggeletterde of arme inwoners;
2. heeft in 2021 samen met partners voorzieningen om (nieuwe) risicogroepen in beeld te krijgen, op te vangen en door te geleiden;
3. heeft afspraken gemaakt met zorginstellingen, verzekeraars en gemeenten om data te verbinden om ontwikkelingen in gezondheid/ziekte te monitoren/signaleren;
4. zorgt ervoor dat elke gemeente in 2021 een integraal gezondheidsbeleid heeft en ontwikkelt daarvoor een strategie (2017) en voert die uit (2018);
5. werkt de gevolgen van de Omgevingswet - die in 2018 van kracht wordt - uit met partners, zoals de gemeenten, de provincie en de omgevingsdiensten;
6. heeft in 2018 bijgedragen aan een regionaal risicoprofiel met gezondheidsbedreigingen;
7. ontwikkelt regionale accenten in het basispakket die recht doen aan het eigene van de regio;
8. betreft de gemeenteraad actief bij de visievorming en zijn activiteiten en benut meer mogelijkheden tot sturing door de gemeenten.

De pijlers van de GGD

Het ministerie van VWS benoemde in de kamerbrief [Betrouwbare publieke gezondheid](#) de basispijlers van de GGD:

- *Monitoren, signaleren en adviseren*
  - van/over preventie, gezondheidsbevordering en -bescherming en gezondheidsrisico's;
  - het adviseren over de gezondheidseffecten van bestuurlijke beslissingen;
  - het adviseren en ondersteunen van gemeenten bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg
  - het in kaart brengen van gezondheidsproblemen in de wijk, het adviseren over de aanpak en het leggen van verbindingen met andere partijen.
- *Uitvoerende taken gezondheidsbescherming:*
  - infectieziektebestrijding;
  - medische milieukunde;
  - technische hygiënezorg.
- *Publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises:*
  - adviseren over infectieziektebestrijding, gevaarlijke stoffen;
  - psychosociale hulpverlening en gezondheidsonderzoek na rampen en het uitvoeren van een deel van deze taken;
  - adviseren en ondersteunen van gemeenten bij kleinschalige incidenten en zedenzaken.
- *Toezicht houden:*
  - op tatoeage- en piercingshops en kindercentra.

Zie verder bladzijde 14 en 15 van de [kamerbrief](#).